

פרטיכל מס' כב"ג/2

מישיבת ועדת העבודה

ביום ד', טז' באייר תש"י (3.5.50)

נוכחים חברי הועדה:
היו"ר ע. גלובמן
מ. אונא
א. גולדראט
י. גיל
נ. הרפז
א. כהן
ח. כהן-מגורי
ח. למדן
ח. רובין
י. שמחוני
ר. שרי

מוזמנים:
י. גוריון - מנהל אגף השיקום
במסדר הבטחון.
י. ויינשט. - היועץ המשפטי.

סדר-היום: חוק מספחות החללים (תגמולים וטיקום)

הישיבה נפתחה בסעה 10.00.

היו"ר ע. גלובמן: אני פותח את הישיבה. הריני מקדם בברכה את חברנו ראובן שרי שחזר מטליחות ההסתדרות בארה"ב.

ברצוני לבקש מכם רשות לסלוח מכתב

לחבר קבוע של הועדה שלנו, מר סרלין, אשר נפל למשכב וחולה זה זמן רב.

אני מצטער שלא כל חברי הועדה נענו

להזמנה לבקר באילת. אני מצייין, וחזטבני, שיהיה זה בסם כל

אלה שבקרו, שהתרשמנו מאד מהבקר סם. אני מייעץ לחברי הועדה אשר

עדיין לא בקרו סם, לעשות זאת. הייתי מחטיב זאת מאד.

נעבור כעת לסדר היום - חוק מספחות

החללים (תגמולים וטיקום). אקרא סעיף אחרי סעיף והחברים אשר

יש להם הערות לסעיפים אלה יקבלו את רשות הדבור.

ברצוני להזכיר לחברי הועדה שהיו סלוסה

ערעורים על החוק. הבקסה הראשונה היתה לאחד את החוק הזה עם חוק

בתי הקברות הצבאיים ועם חוק רישום פטירות החיילים. הבקסה הסניה

היתה סלכל החוק הזה ייקרא: חוק גבורי מלחמת הסחרור."

הערעור הסליסי היה על המלה "תגמולים". ההורים הסכולים טענו כי זה פוגע בכבוד המספחות.

האם ישנם תוסכים להצעות אלה?

ח. רובין: חושבני שאי אפשר לאחד את שלושת

החוקים. אני מסכים צריך לסנות

את הביטוי "חללים", אם כי אינני יכול עכשיו להביא הצעה אחרת. אני מסכים גם, שיש להוציא את המלה "תגמולים". אינני מקבל את הכותבת אשר הוצעה ע"י ב"כ האגרון "יד לבנים" - "חוק גבורי ישראל שנפלו במלחמת הסחרור".

ט. אונא: אמנם, נאסר לנו, כי כוונת החוק אינה

דוקא לחיילי מלחמת הסחרור בלבד, אלא

הכוונה היא יצירת חוק כולל. אבל, לדעתי, צריך להיות ביטוי מתאים אחד, ביטוי של הוקרה והערכה לאלה דוקא. אינני יכול לנסח כרגע דבר מסוים, אבל בפרינציפ אני רואה טענה זו כמוצדקת.

ד. סרי: גם אני מצטרף לדעה שסם החוק הזה צריך

להיות כזה שידגיש את סוג האנשים שהחוק

הזה יספל בהם. הוא צריך להיות מיוחד, גם אם יהיה מטנו היקס על זכויות ועל טיפול בכל חללי צ.ה.ל. אני מציע שיהיה כתוב: "חיילי מלחמת הסחרור". בנתי הקברות הצבאיים בארה"ב, למשל, ישנו טיפול מיוחד באלה שנפלו במלחמת הסחרור.

אינני חושב שיש לאחד את שלושת החוקים.

בחוק בתי הקברות הצבאיים צריך להיות סעיף הקובע את המעמד המיוחד של החיילים שנפלו במלחמת הסחרור.

י. גיל: באחת הישיבות הקודמות הזכרתי שאותה

בעיה התעוררה כבר במלחמת העולם השניה.

כשנפלו החיילים הראשונים מהבריגדה וגם סם בחרנו ועדה אסב תספל

במספחות. כבר אז הוסכם שהמלה "חלל" אינה מתאימה, מסיבות

פילולוגיות, מסיבות מקובלות וכו' וכו'. הוחלט אז לקרוא להם:

"חיילי ישראל שנפלו". שם זה יכלול את אלה שנפלו בסדה הקרב,

את אלה שנפלו בתאונה, את אלה שחלו מחלה טבעית ומתו בנתי-החולים.

המלה „תגמולים” אינה מתאימה באמת, כי משתמע

מזה כאילו רוצים לתת פיצוי למספחות הסכולות. אני מציע שיהיה
כתוב „תשלומים”; אין זה „שילומים”, כי גם לזה יש בתנ”ך טובן של
תגמול מסוים.

אני בעד איחוד החוקים, ואני מציע
לתת להם מסגרת עליונה ולחלק זאת אח”כ לסעיפים. אני מציע שהחוק
הכולל ייקרא: „חוק כבוד חיילי ישראל שנפלו”. שם זה גם יספק את
ההנחיות. אחרי-כן יבוא סעיף „חוק המספחות (תשלומים וסיקום)”,
אח”כ „חוק בתי-הקברות הצבאיים” ו„חוק דיטום פטירות חיילים”.

א. גולדראט: אינני יודע למה פוסלים את המלה „חלל”.

פוסג זה יסנו בתנ”ך ביחס לגבורי ישראל

שנפלו בקרב, ואינני רואה בו שום פגם. אני מציע שהחוק ייקרא:
„חוק מספחות חללי מלחמת הסחרור”. אני מציע שבמקום „תגמולים”
יהיה כתוב: „סיקום והענקות”.

ח. כהן-מגורי: נראה לי שכולנו מאוחדים בדעה שהסמות

„חללים” ו„תגמולים” אינם בטויים

מתאימים לחיילי מלחמת הסחרור שנפלו.

אני מציע שתבחר ועדה מצומצמת וימצא

שם מתאים. הועדה המצומצמת תביא את החלטתה בפני מליאת הועדה.

ח. למדן: אני חושבת שאנו יכולים להחליף את המלה

„תגמולים”, אבל אין סלה מתאימה אסר

נוכל בה להחליף את המלה „חלל”. אבל אני חושבת שבהקדמה של החוק
אנו צריכים לומר כמה מלים על גבורי מלחמת הסחרור. זה יכול להיות
ביטוי נאות לגבי המספחות, מבלי שזה יפגע בהגיון הפנימי של החוק.

י. ויינס: אם כי רוב החברים הרגישו כבר שאי אפשר

לאחד את שלושת החוקים, אני רוצה להסביר לאלה

שצידדו בזה שהחוקים האחרים הם לגמרי מסרית אחרת: אלה הם עניינים

פרוצדורליים לתיקון חוקים אחרים קיימים, אסר אינם נמצאים בסיפול

הועדה הזו,

אשר להזכרת גבורי מלחמת השחרור וכד',

החוק הזה אינו חל רק על העבר. החוק הזה בא להסדיר בכלל את זכויות כל המספחות אשר אחד מבניהן נפל בעת שירותו בצבא, או יפול בעתיד.

במסדר המעפטים נמצאת ועדה המספלת

בנוטחי לסון ואני מציע למסור לה לחפס ביטוי מוצלח יותר מאשר

"חלל". אשר למלה "תגמולים", בעיה זו התעוררה כבר ביחס לנכים,

היא הובאה בפני ועדת העבודה ואתם קבעתם שיקראו לזה "תגמולים".

אני זוכר שהצעת המסדר היתה תרגום למלה פנסיה - קצבה, אולם אז אמרו

סאין מלה זו מתאימה והבלטנים קבעו "תגמולים". אני חושב שהמלה

היא יפה ומתאימה ויש להסאירה.

אשר למתן ביטוי סל כבוד והערכה

לחיילים שנפלו במלחמת השחרור, לדעתי; אין זה המקום. זהו חוק

העוסק בעניינים חמריים. ייתכן שיש בכלל למצוא ביטוי כזה בחוק

סיוחד, אבל לא כאן.

א. כהן: מר ויינש אמר שחוק זה סקיף יותר מאשר

את חללי מלחמת השחרור. בדברי ההסבר סל

החוק נאמר, כי חוק זה בא לעזור למספחות חיילי צבא ההגנה לישראל

סנפלו במלחמת השחרור. פסוק זה יכול לסמס ככותרת. מבחינה חוקית אינו

סעלה ואינו סוריד ומבחינת רגישות המספחות הסכולות, הוא נותן את

הסיפוק המתאים.

ס. אונא: לדעתי, אפשר להוסיף סעיפים אחרים,

אשר בצורה מתאימה יוכלו לחול גם על

העתיד ולא רק על העבר.

היור"ר ע. גלובמן: אני מצביע אם לאחד את שלושת החוקים

או להטאירם נפרדים.

הוחלט לא לאחד את שלושת החוקים.

ר. סרי: אני מבקס שהיור"ר ידאג סבועדות אשר בהן

ידונו על חוק בתי-הקברות הצבאיים זעל חוק

ריסום פטירות חיילים יהיה סעמד סיוחד לחיילים שנפלו במלחמת

השחרור.

היו"ר ע. גלובמן: אינני נכנס עכשיו לזכות פאלולוגי. עד כמה שירי מבעת, חפסתי בלסוננו מלה אחרת במקום המלה "תגמולים" ולא מצאתי מלה יפה אשר טובנה יהיה כסף. מצאתי מלים יפות רבות, אף לא התאימו הנה. אנני חושב שהרגישות כאן אינה במקומה. איננו יכולים לדון על עניינים רציניים כל כך לפי מידת הרגישות. כאשר צבור הפועלים חיפס מלה מתאימה לתשלום פנסיות, לא מצא מלה אחרת מאשר "תגמולים", ואני חושב שביא מתאימה גם הנה. בין הורט החיילים שנפלו יש לפחות שלושה יודעי לסון באופן יוצא מן הכלל, וגם הם לא נתנו לנו הצעה טובה. אין לי כל ספק בדבר שאילו היתה להם הצעה אחרת, היו מגייסם לנו אותה. כבר הסתמסנו במלה זו לגבי הנכים. אל לנו לסכוח רגישות של עוד חלק אשר ניזוק חמורות בצבא ההגנה לישראל הרגישות פה היא של הנוגע בדבר מסמ. היות ולא מצאנו מלה אחרת מתאימה, אני מציע להסאיר את הטם הזה, אשר לדעתי הוא מכובד.

הוחלט להסאיר את המלה "תגמולים".

היו"ר ע. גלובמן: אם כי הצבענו והרוב היה בדעה שיש להסאיר את המלה "תגמולים", אני בעד זה שהחברים ימשיכו לחפס אחרי מלה אחרת ואם ימצאו מלה מתאימה, בוכל תמיד לסנות את הטם.

ח. כהן-מגורי: אני מציע שנצביע על המלה הזו בסוף הדיון.

היו"ר ע. גלובמן: אינני מתנגד שנחזור על ההצבעה בסוף הדיון בחוק.

אני תומך בהצעה שמהיה ועדה מצומצמת אשר תחליט על מלה אחרת במקום "חללים". התיקון של מר אידוב כהן אינו תיקון. זהו נאום הסברה שאינו קסור עם החוק. התעוררו כאן שאלות שונות ואני אניא אחת מהן לדוגמה: המלחמה נגמרה; חמסה חיילים נהרגו תוך חילופי ידיות עם האויב בימי שלום. מישהו הציע פה סיהיו כמה סעיפים אשר יחולו גם על הנופלים בעתיד. האם יודעים אתם איזן סערה

תקום בין המספחות הסכולות האלה? - לא נוכל לעמוד בפניה. אני
טציע, איפוא, שתיבחר ועדה מצומצמת, אשר תתייעץ עם יודעי הלסון
במסרד המספטים. חברי הועדה יהיון:

- א. כהן
- י. גיל
- ח. לסדן
- ח. כהן-מגורי
- א. גולדראט
- ר. טרי - מרכז הועדה.

אני מבקש את חברי הועדה המצומצמת לבוא

כדברים עם מסרד המספטים ומסרד הבטחון ולהביא הצעה למליאת הועדה עד
יום ב' הבא.

ההורים הסכולים דרשו שהחוק הזה לא יהיה

קסור עם חוק הנכים. על ידי כך, אמנם, נאריך את החוק, אבל אינני רואה
בזה כל תקלה. אני מצטער שמר גוריון איננו, כי הוא מסוים מה התנגד
להפרדה. אני טציע שנדחה את הדיון בסאלה זו, עד לבואו של מר גוריון.

י. סמחונית: אינני מתנגדת לכך שנחכה לבואו של מר גוריון.

אבל ברצוני לומר מלים ספורות, רק כדי לבדוק

אם הבנתי נכון וגם הצטרפתי לאותם החברים אשר חשבו שצריך להפריד
את שני החוקים. יש כאן שני דברים: יש ענין מטריאלני הכרוך בסכומים
ונאחוזים ויש ענין שני שהוא הסתמכות חקקית טרמינולוגית, אשר במקום
לפרש את הדברים לגופם, הוא מסתמך כבר על החוק הקיים. אם אני רוצה
בהפרדת החוק הזה מחוק הנכים, אין זה אומר שאני רוצה לסנותו בהצעותיו
המטריאליות, אלא אני רוצה שהוא לגופו יסתמס בטרמינולוגיה עצמית,
כאילו נוצר בלי כל קשר מילולי תחוקתי של הסתמכות על חוק הנכים.

ח. לסדן: אני בעד הפרדה, אלא תנאי אחד ישנו שבגללו

אתמוך בהפרדה, כמובן, אם הוא קיים.

לי נראה שאם אנו מנתקים חוק זה מחוק הנכים, אנו צריכים להחליט על
ועדות ערעורים מיוחדות ועל ועדות תגמולים מיוחדות וכל זה קם כבר
כמנגנון הנכים. כלומר, אנו מנפחים את המנגנון במידה גדולה. אינני
נגד הפרדה, אם כי אינני חושבת שבגלל דבר רגיש, צריכים אנו לנפח
מנגנון עצום מקביל לזה של הנכים. נקודה זו צריך לברר.

היו"ר ע. גלובמן: אנו מחכים לבואו של מר גוריון. (קורא

ח. רובין! ברצוני לומר כמה מלים בקשר עם המלה "נצרך".

אין זה כבר דבר טכני והוא קובע מאד.

בחוק הנכים כתוב: "נצרך פירושו - אדם שאינו מסוגל להסתכר למחיתו ואין לו הכנסה מספיקה למחיתו". כלומר, אם הוא אינו מסוגל לעבוד וגם אין לו הכנסה מספיקה למחיתו. אני חושב שהתגמולים צריכים להגיע גם להורים המטוגלים לעבוד, אם אין להם הכנסה. לפי הצעה זו, בהמשך הדברים, ההורים למטה מגיל 50 נהנים מתשלומים רק כשהם נצרכים, למעלה מגיל 50 - אחרת. אני חולק על זה. אני חושב שגם הורים אשר הבן פירנס אותם, זכאים לתשלום גם כשהם מסוגלים לעבודה. אינני קובע עכשיו את גובה ואת צורת התשלומים.

אני מציע לסנות את המושג "נצרך" ולא

לכתוב כאן "פירושו כבחוק הנכים". על הצד המטריאלי של הבעיה נסוח כסוגיע לפעילים המטריאליים, בינתיים אני מציע להשאיר זאת פתוח. אני מציע להוציא את המלה "נצרך" מהטעיף הראשון של החוק.

י. גיל: בהערותיו של הארגון "יד לבנים" וגם

בארגון הארצי של המספחות הסכולות תבעו

המספחות תגמולים לכולם כאחד, "אין להבדיל בין עסיד ועני". אנו צריכים לדון על כך, אם אט לתת לכל ההורים תגמולים, או רק לנזקקים. על כל פנים, את המלה "נצרך" יש למחוק. אני מציע שנחכה עוד כמה זמן ואולי נמצא תחליף למלה זו.

היו"ר ע. גלובמן: ישנה הצעה שסמענוה בוועדה ואינה קטורה

עם דברי רובין האומרת שכולם מקבלים

תגמולים, אין הבדל אם הם עשירים או עניים. אם לא נקבל הצעה זו, תעמוד על הפרק הצעתו של מר רובין.

ח. כהן-סגורי: אני בעד זה שכל המספחות הסכולות יקבלו

תגמולים, מבלי להתחשב אם הן נזקקות לכך

ואם לאו. ייתכן שהיום מספחות מסוימות אינן נזקקות, אבל הן תהיינה אולי כאלה בעוד זמן מסוים ויש לדאוג לכך.

היו"ר ע. גלובמן: סאלה זו היא חשובה מאד ועללה לעמוד כאן

לכירור, אולם לא כעת. כשאנו מצביעים

כאן על השאלה אם כולם יקבלו או לא, אין זה קובע את דין ההורים אשר אינם זקוקים כיום לתגמולים ומחר אולי יהיו זקוקים. כפי שנאמר לי, ישנו נוהג בסדינות אחרות שהתגמולים הם אפסיים, מלבד בעלי דרגות גבוהות; באנגליה התגמולים הם מ-4 ל"י עד 50 ל"י. ברור לכל אחד, בין אם תתקבל הצעה זו או אחרת, שהסוויגן מעלה בצורה יוצאת מגדר הרגיל את הוצאות החוק. אם קובעים סוויגן, צריך להכניס פרינציפ מסוים, אם קבלנו את ההצעה שכל המספחות תקבלנה תגמולים, ברור שהמספחות הנצרכות תינזקנה חסרות. כלפי חוץ תהיה זו פעולה יפה, אולם כלפי פנים - פעולה המביאה נזק בלבד. אנו דנים כעת על כספים, ואם יש לנו X ל"י, עלינו, כועדת כנסת, לחשוב איך לחלק אותם באופן צודק.

ח. כהן-מגורי: אני מציע שהתשלום יינתן לכולם, ובטוח אני שאלה אשר אינם זקוקים יסאירו את הכסף בקופה והוא יוכל לסמס למטרות אחרות.

היו"ר ע. גלובמן: זו אינה יכולה להיות הצעת החוק.

א. כהן: לא אוכל לגבש דעה ברגע זה, העניין דורס סיקול דעת וליסוד, אולי גם על יסוד של מספרים. אינני יכול לעבור בקלות על דעיון שעובדו ההורים הטכולים. צריך לסקול את העניין ולברר כמה עובדות. אנו יודעים בערך את מספר הנופלים; אנו יודעים, פחות או יותר, את השכבות הסוציאליות מהן הם באו. אם להוציא את הגח"ל, הדי המצב הכלכלי בא"י, גם בשנת 48-49, היה כזה שאינני רואה מספר רב של נצרכים. לאור ידיעת העובדות, אוכל אולי לסקול טוב יותר מה חסיבות יש לטענה שלהם - תן לכולם ואל תפלה. האם לא בא בחשבון לתת לכולם, אבל לתת סכומים שונים?

ג. הרפז: אני בדעה שאם יתנו לכולם, יצטרכו להקטין בכלל את התגמולים לפינימום שבפינימום. אני חושב שאם מדברים על צדק, לא הסוויגן כאן הוא הצודק, אלא נתינת התגמולים לנצרכים והבטחת זכויותיהם של אלה אשר היום אולי אינם נצרכים, אבל ייתכן שיהיו בעתיד.

ס. אונא: אני חושב שהנקודה העיקרית היא, איך להבטיח שהמספחות שאליון זקוקות כעת, לא תאבדנה את זכויותיהן להבא.

ח. למדן: אני חושבת שהצעת מר כהן-סגורי אינה באה בחשבון, א) מבחינת הצדק, ב) אח"כ נשמט כל הבסיס ההגיוני של הפחתה. מגוחך הדבר שאלמנה מקבלת 20 ל"י ואם היא מטתכרת 20 ל"י נוספות, מקטינים לה את התגמולים, בעוד שאדם המרויח 50 ל"י לחדש, הוא מקבל תגמולים באופן אוטומטי. כלומר, הבסיס של כל ההצעה נשמט.

ד. טרי: אני מציע בכלל למחוק את הטלה "נצרך" ולא להכניס שום מלה אחרת במקומה. יטנו מונח הערבה לשאלה והוא - "זכאי".

אני חושב שהתגמולים אינם יכולים להיות אוטומטיים. איננו מדינה כה עשירה. האוטומטיות תקטין את עזרת המטטלה לנזקקים. מר גוריון יכול לענות על השאלה כמה מהזכאים באופן תיאורטי, לפי חוק זה, לא פנו במסך הזמן בבקשת עזרה. אני חושב שהם מעטים מאד. אם נוסף לזה נמצא את ההסדר לכך, שכל מי שזכאי ולא פנה, יוכל תמיד לפנות, עם סינוי מצבו לרעה, הרי ענינו על השאלה והטלה "נצרך" יכולה להימחק.

י. שמחוני: תמהתי מאד לסמוע מסני חברים ספקות או הצעות אחרות בענין זה. לי נדמה שהעובדות המטריאליות היום, אם כי יכולות ללמד אותנו משהו על הרכב הישוב בתקופת מלחמת השחרור, אין להם ולחוק הזה שאנו מקבלים אותו כחוק שריר וקיים לא כלום לגבי המסקנות המעטיות של החוק הזה להבא. צריך לקבוע קודם כל אם חושבים שיהיה סויון של סמט כסנעמיד את כל המספחות על אותה דרגה. האם המדינה כמו שהיא וכמו שתהיה גם בעתיד, יכולה לקבל על עצמה נטל של תשלום תגמולים אוטומטיים? האם סוכנים אנו, באיזה שהוא זמן, להעדיף ענין זה של תגמולים לעומת יכלתה של המדינה לסדר בדרך של סיקום את המספחות? עובדות אלה צריכות תמיד להיות בגד עינינו, בלי כל קשר עם המטטימטיקה שיכול היום גוריון לתת לנו.

מטרנו את המלה „נצרך“ לטיפול בלסני.
לגבי דידי זהו רק טסחק במחבואים. קבלנו אותה כטרמין בנוגע לנכים
ומטפחותיהם. אם נסתתר מאחרי המלה „זכאי“, נצטרך לפרש אח"כ מי
יכול להיחשב כזכאי. אבל תמיד, על כל פנים, אקבל כל תיקון בנוגע לזה.

ח. רובין: אני חושב שאנו עושים טענה בוכוח שלנו.

אגב אורחא אנו נכנסים יותר מדי לשאלות

מטריאליות, מבלי שנפתור אותן עכשיו, ממילא. אני חושב שהוכוח
שלנו בענין זה לא יוסיף כרגע דבר ולא ישנה דבר, אלא ברגע שנבוא
לסעיפים המתאימים.

ברצוני לומר לגבי טמחונת שהוכוח על המלה

„נצרך“ אינו בלסני. המושג הזה כמוגדר בחוק הנכים, אינו מתאים
לחוק זה. צדק מר סרי כשהציע שהפתרון הטוב ביותר והפטוט ביותר הוא,
למחוק את המלה הזו. אין זה עדיין קובע עמדה טופית לגבי התוכן
המטריאלי המדויק.

היו"ר ע. גלובמן: חברי הועדה המתכנו פה בסלוסה וכוחים:

(א) ההגדרה המלולית - זאת מטרנו לועדה

המצומצמת; (ב) מהו התוכן שכוללת בתוכה המלה „נצרך“; (ג) השאלה
אם התגמולים ינתנו באופן אוטומטי, או לא. אם תתקבל ההצעה של
אוטומטיות, הרי ממילא אין הצעת מר רובין קיימת יותר.

ברצוני לומר כמה מלים אל התגמולים

האוטומטיים. אם נקבל את הצעת אידוב כהן על טויון לכולם, ואח"כ
יבוא מישהו ויודיע לנו שהחוק הזה צריך לעלות $1/4$ מיליון ל"י,
ישאלו כל חברי הועדה: איפה הטויון? התגמולים אינם אוטורים דבר
למטפחות, מבחינת תנחומים וזכרון. איננו יכולים לקבל את הצעת
האוטומטיות.

י. ויינט: לא סמעת את כל הוכוח, אבל מתוך ההסבר

אני מבין שהוכוח לגופו של ענין צריך

היה להתקיים בקטר עם הטעיפים הבאים בחוק שבהם מדובר על הנצרכים.
לגבי המלה „זכאי“, זהו רק פירוש טכני, אין פה שום דבר עניני.

היו"ר ע. גלובמן: מכיון שגוריון בא רק עכשיו, ברצוני למסור

לו סה החלטנו בהעדרו. האלטנו כי המלה "תגמולים" נשארת; בקשר עם הסגול המלולי של המלה "חלל", בחרנו ועדה מצומצמת אשר תטפל בזה, ואני מבקש משר גוריון להסתתף בה. מרכז הועדה הוא מר סרי. בוועדה יטבה בטייה להפריד את חוק הנכים מן החוק הזה.

י. גוריון: ברצוני להשיב על שאלותיו של מר אידוב

כהן. אני רוצה לקבוע שבשיחות שהיו לי עם הארגון "יד לבנים" הוטמעה הקריאה בנוגע לתשלום לכולם רק מצד אחד או שניים מהם והיא אינה תביעה כללית, יתר על כן, יש ביניהם כאלה הטוענים שבאם אלה הרוצים בזה יצליחו, הם יצאו למלחמה נגד זה. זוהי פגיעה בהם ואפשר להבין זאת.

אני יונח לקבוע עובדה שאנו בעצמנו עוסקים

במספחות חללים שהאכזריות שלהן קרו לפני שנתיים. אילו היה מצב כזה שכל מספחות החללים תובענה וזקוקות לתגמולים, לא היינו יכולים לחיות במדינה זו. ברור שתביעה זו היא רק תביעה מלולית מצד כמה אנשים, או תביעה מעטית של אנשים הרוצים לעשות משהו אחר בכסף זה. מבין קרוב ל-5.000 פנו לעזרת המדינה, באמצעות אגף מספחת החייל ובאמצעות אגף השיקום; כ-2:600 המחצית שלא הופיעה מורכבת ודאי מאנשים אשר לא היו להם כל קרובים או תלויים ומאלה שקרוביהם אינם נזקקים לעזרה. עכשיו מגיעות ארצה מספחות רבות וכל הפונים אלינו - נענים. נשארו בטפולנו, המקבלים תגמולים באופן קבוע כ-1:500 מספחות שמספרן הולך וגדל לאט לאט עם התנספות העולים החדשים. אני מניח שעם הופעת החוק יופיע עוד מספר מסוים, אבל אינני מעריך אותו במספר ניכר. לעומת זה, עלול המספר לרדת אם יתקבלו כל מעיפי החוק, כפי שהם מוצעים. אם נפתוק שהורים אשר נשארו להם בחיים יותר מילד אחד אינם זכאים לתשלום, ירד המספר באופן די ניכר. מתוך הערכה זהירה, לפי בקשת מר האוצר, הגעתי לסכום של 47 אלף ל"י לחדש, או למעלה מחצי מיליון ל"י לסנה, רק למספחות החללים, לפי ההצעה הזו, וזה כסום שגובה התגמולים הוא פחות או יותר הוגן. באם בקנה מידון, ישגן שתי אפשרויות: או שנגדיל את תקציב המדינה למסדים שודאי לא תוכל לעמוד בהם, או שנקטין את התגמולים במידה כזו שהנזקקים באמת לא יוכלו להנות מהם.

חוק זה אינו סכוון רק לגבי אלה שנפלו בתקופת המלחמה, אלא גם לגבי כל אלה שבתקופת השירות, תוך שנתיים לאחר המלחמה ובתקופת השירות העמידה, יפלו תוך תאונות, אמונים, סחלות, ויהיו זכאים עפ"י חוק זה. את מספרם איננו יכולים לשער; נקוה שיהיה קטן ביותר! אבל אנו מוכרחים לקחת אותם בחשבון.

נדחתה ההצעה של תשלום תגמולים לכל המספחות הסכולות באופן אוטומטי.

ח. רובין: סר כהן-סגור, מכיון שהיה צריך ללכת לוועדה אחרת, בקס סמני לרסום לו רשות להסתייגות.

אם אנו מקאירים את המוסג, נצרך בסעיף הראשון, פירוס הדבר שאנו מקבלים אותו כהגדרתו בחוק הנכים. מוטב זה יכול אולי להיות צורך לגבי חוק שני, אבל אינו צורך במקום זה.

היו"ר ע. גלובמן: אני מציע שלענין סעורר רובין נחזור לאחר שנברר את החוק.

ח. רובין: לדברי חנה לסדן, איננו חייבים כעת להחליט אם נפריג את המנגנון. נחליט על כך כסוגיע לטעיפים המדברים על קציני התגמולים וכד'. אני מדבר על הצד האוטומטי של הענין. כאשר משפוח חלל מקבלת את החוק הזה ורוצה להבין טעיף מסוים, עליה להזמין את גליון רשומות מים זה וזה ולעיין בו. זה רק מסרביל את הדברים ואני מציע שהטעיפים יועתקו. זה רק יאריך את החוק בכמה שורות, אבל לא ישנה דבר.

נ. הרפז: לדעתי ישנה כאן נקודה אחת שאנו צריכים להתחשב בה והיא, רגישות ההורים לענין זה. עלינו לקבל את הצעתם בנוגע לחוק גבדל, חובה עלינו להתחשב ברגשנותם.

י. גוריון: אם לוועדה ישנה נסיה להפריד ואם זוהי גם נסית ההורים הסכולים, אינני רואה סיבה להתנגד.

מבחינה אדמיניסטרטיבית, אפשר להפריד

ואפשר לכלול. אני בדויה שאסור להפריד. למה לנו לסרב על הפרינה
עוד סגנון? יכולים אנו לומר שטר הבטחון ימנה קצין תקשולים
והוא יוכל לסנות אותו קצין תקשולים אשר מונה לענייני הנכים; אותו
דבר בקטר לוועדות הערעורים וכד'.

היו"ר ע. גלובמן: אנו רוצים לפנינו סדעת הועדה היא

סיס להפריד בין שני החוקים.

אני מבקש את פר ויינס שימסור את

דעת הועדה למסדר המספטים והוא יקול דעה זו. אם ימצאו ניסוקים
מכריעים לסנות זאת, אפשר תמיד לבוא ולהציע לנו הצעות שונות.
(קורא את הסעיף "חלל"). אני חייב
להזכיר לוועדה כי כאן יוררו ההורלים טאלה לא יורידית. הם אמרו
שכאן חסרה המלה "סנפל". אני חושב שהם צודקים ועלינו להוסיף את
המלה הזו.

היו"ר אמר שזוהי טאלה לא יורידית. י: גיל:

אבל גם מבחינת הנסוח אני מתפלא מאד.

בצבאות האחרים מודילים בין שלושה דברים: סנפל בסדה הקרב; עקב
שרותו וכתוצאה מסחלה. כאן לא נזכר הדבר הראשון. גם הניסוח הוא דע
מאד ואני מבקש רשות להציע נסוח אחר.

ח. רובין: אני מציע ש"עקב שירותו" יחול רק על

חבלה שנחבל בזמן שירותו. כלומר, שהוכח

שהחמרה או המחלה באה גם עקב השרות. לגבי חבלה זה טובן כאליו, אבל לגבי
סחלה או החמרת סחלה אין הדבר טובן, כי אף פעם לא תהיה. אפשרות להוכיח
דבר זה בעיקר כשהאדם איננו בחייה. עסקנו באותה טאלה אגב תיקון חוק
הנכים ואביע עמתי גם אז על אותה בעיה. אולם פה הענין חסור פי כמה,
כי האדם איננו. אין אלה מקרים רבים ביותר, ואני חושב שמוטב שיהנו
מזה כמה אנשים מאשר יטבלו רבים.

היו"ר ע. גלובמן: לפי תיקונו של רובין, חייל אשר

נסע בחופט במכונית ונהרג, האם חל עליו

החוק?

ח. רובין: בטעף, "חבלה שנחבל" אני מסאיר עקב שירותו".

י. גוריון: קשה לקבוע לכמה מקרים הדבר מתיחס.

לי, למשל, ידוע על 60-70 מקרי איבוד

לדעת בתקופת השירות. האם זה עקב השירות? ידוע לי, למשל, על

מאות מקרים של חולי שחפת וחולי רוח אשר גייסו אותם בזמן המהומה

הגדולה והם אפילו לא הלכו למסלם או לטרדה קרב, אלא הוכנסו יטר

לבתי-חולים ועם החמירה מחלתם או שמתו. האם אנשים אלה זכאים?

אני מציע שבאופן פרינציפיוני נסאיר הגבלה

זו. באופן מעשי, אם יהיו מקרים יוצאים מן הכלל, אנו תמיד נתמוך

בהם.

ד. שרי: אני סותף להיסוסי מר רובין בשאלה זו.

מהנסייון בעבודה אנו יודעים, שתכענו

תגמולים ופצויים לפועל שנהרג בדרך לעבודה או שנסע חזרה מהעבודה.

חייל המסרת בצנא, נסע לחופש ונהרג בדרך, מגיעים למספחתו תגמולים.

י. גוריון: אבל אם אותו חייל, בימי חופשתו נסע

לקבוץ, עבד עם בטרקטור ונהרג, האם

מגיעים לו תגמולים?

ס. אונא: לי נראה שצריך להדגיש דבר אחד, במקרה

של ספק, תהיה תמיד הזכות למספחה להינות.

א. כהן: לדעתי, יש פה דבר טנוי במחלוקת והוא,

אם לאחר תקופת הטרות הוחמרה מחלתו

של חייל עקב הטרות, מה עמדת המחוקק בשאלה זו? אם הכונה היא

שהוא זכאי, הרי יש להוסיף את המלים, "לאחר תקופת שירותו, עקב

שירותו". אם הכונה אינה כזו, הרי הנסוח הוא טוב ואפשר להסאירו כך.

א. גולדראט: אני חושב שרובין ושרי צודקים

ואני מציע לכתוב: "חייל או נכה שמת

כתוצאה מסחלה, או ההמרת סחלה שארצה בתקופת שירותו" ואח"כ

"עקב שירותו" וגם ב"חבלה שנחבל".

היו"ר ע. גלובסן: בהצעה האורגינלית של חוק הנכים היה כתוב: „בתקופת שירותו ועקב שירותו“. ועדת העבודה תקנה „בתקופת שירותו עקב שירותו“.

ח. למדן: אנו צריכים לענות על שתי שאלות: א) כיצד לא לקפח זכאים; ב) איך לתקן את החוק בצורה כזו שלא יקופחו האנשים אשר ימותו אח"כ. רצון כולנו הוא לא להחמיר כלפי אנשים אלה, בעיקר כאשר אפשרות ההוכחה היא מאד מוגבלת. אפשר לכתוב: „עקב טחלה שחלה בה בתקופת שירותו“ וזה מבטיח גם נכה שפת 2, 3, 10 שנים לאחר שסוחרר מהצבא, מהנכות שהוכרה בתקופת שירותו.

י. גוריון: הנכים שהסתחררו מצבא הגנה לישראל לאחר מלחמת השחרור, שנכותרם לאנצדורה עקב השרות, עולים במספרם על נכים אשר נפגעו עקב השרות, פי שנים. מהסוג הראשון ישנם 2.000 ומהסוג השני 4.000. אנו הצענו תיקון, שלגבי חלק מאותם ה-4.000, אם ייוכח שנכותרם נגרמה עקב השרות, יתוספו לסוג הראשון. מזה תלמדו שיכול להיות מצב שהמספרים יגיעו ליותר ממה שאנו מציעים היום.

אשר לשאלת אידוב כהן, כוננת המחוקק היתה להבטיח שלעתיד, לאחר שחרור האדם, אם יקרה סוג כחוצאה של נכות, יוכל להיות האדם הקרוב פוגן ומחוזק. מטום שהכונה היא זו, אנו רוצים להגביל.

אשר לדברי רובין, החשש שאין אפשרות הוכחה אם האדם איננו בחיים, אינו חשט, כי אם אדם סת כחוצאה מסחלה, הוא היה בבית-חולים, הוא היה בטלפול, ישגן תעודות והוכחות.

ח. רובין: אולם התעודה שניתנה אינה ניתנת לערעור.

היו"ר ע. גלובסן: כאשר סכסכו שחוק זה יהיה נפרד מחוק הנכים, זאני עסייתי זאת רק בגלל בקשת ההורים, הרהרתי באותו רגע אם עלינו לעשות זאת. הכנסת קבעה חוק X; היו בירורים, וכוח, הסתיגויות והצבעות. אם נעבור לסיסה חדשה,

שבכל חוק נכניס את כל הדברים אשר החלטנו כבר עליהם, עלינו להחליט
מה שנתקבל - נתקבל ונכנס באופן אוטומטי והועדה לא "לועסת" כל דבר
מחדש עם הכנסת. מה שהוחלט כבר פעם בכנסת, אין עליו הסתיגויות
מחדש.

מה שאמרתי, נוגע רק בסידור ספרימת לדבריו
של מר רובין. הוא יכול לטעון כלפי הדברים אשרתי שאין אנו דנים כרגע
על נכיים, כי אם על טפחות חללים, ואין זה אותו דבר.

ח. רובין: על אותם הדברים שלא ערערתי, פירוס

הדבר שקבלתי אותם על הסוסג, "נצרך"

ערערתי ויהיה דיון

אני קולא בפניכם הצעה שעובדה על ידי

ועל ידי מר גולדראט:

"חלל" פירוס - חייל שנפל בסדה הקרב;

או חייל או נכה שמת כתוצאה מחבלה שנחבל בה בתקופת שירותו בעקבות

שירותו; או חייל או נכה שמת כתוצאה מחבלה שחלה בה בתקופת

שירותו; או חייל או נכה שמת כתוצאה מהחמרת מחלה שאירעה בתקופת

שירותו או שאירעה אחרי תקופת שירותו בעקבות שירותו."

היו"ר ע. גלובסן: לוועדת העבודה ישנן כמה עבודות שעליה

לסיים. אני מקווה שנגסיים את ההצעה

שהחלטנו עליה יחד עם ועדת הכלכלה, שתקום ועדה שתתפת אשר תברר את

תכנית הפיתוח. חלק רציני של הועדה שלנו יהיה עסוק בעבודה זו.

אני מניח שלאחר הגשת התקציב, תביא שרת

העבודה לפנינו את התכנית הפיסקלית לסנת 50-51.

עלינו לגסור את הדיון בחוק.

אני מציע שבטבוע הבא נקיים שתי

ישיבות.

הוחלט לקיים ישיבה אחת ביום שלישי ב-11.00

וביום רביעי ב-10.30.

הישיבה ננעלה בטעה 13.00.